

Képrejtvény:

Megfejtési határidő 1905 szeptember 3.

20. számban között fejtendő kérdések megfejtése:

Történelmi kérdés: Bugenbagen János, vittenebergi egyetemi tanár és lelkész. **Számtani kérdés:** Összesen 6 K.-t osztott ki. Az egyik kapott 3·30 K.-t, a másik 1·30 K.-t, a harmadik 1·40 K.-t. **Sakkrejtvény:** Szülőföldem szép határa, Meglátlak e valahára, Ahol állok, ahol megyek, Mindenütt csak feléd nézek. Ha madár jön, tőle kérdelem, Virúls-e még, szülőföldem. Azt kérdezem a felhőktől, Azt a sutgó szellőktől. **Képrejtvény:** Csak az ész művel csodákat.

Helyesen fejtették meg: Morberger Gyula, Tauber Ervin, ifj. Renner János, Schletter Ödön, Gömői Endre, ifj. Issekutz Aurél, Markbreit Imre, Strasser Bódog, Farkas Ivor, Karácsony Sándor, Némethy Károly, Burián Géza, Kohn Lajos, Milutinovits Corinna, Schweitzer Oszkár, Eckerdt Elek, Schlesinger Ernő, Forgács János, Breuer Lajos, Strélinger Jenő, Márkus János, Spiller Gyula, Geréb Lajos, Hutter Kálmán, Binder Elemér, Nord Frigyes, Kempner Kálmán, Kállai Sándor, Rotter Mór, Gerber Sándor, Thury Endre, Weiser János, Grosz Béla, Zsoldos Károly, Witz János, Pálmai Lajos, Ebner Lajos, Degeller Károly, Púry János, Rebensaft Jenő, Láng Róbert, Fenyves Ottó, Práger Aladár, Droppa Sándor, Slavkovszky János, Fekete Gusztáv, Sebestyén Győző, Vadász Imre, Szarvas László, Somlyó Mór, Rákosi Róbert, Rác Sándor, Bauer Adolf, Karvaly Sándor, Schwartz Károly, Verő Gizi, Friedmann Béla, Elek Tibor, Kraizel Géza, Lederer Dezső, Szűz Nándor, Deutsch Béla, Virág Kálmán, Szilágyi Tibor, Márton Dezső, Pálits Emil, Mattanovich Csaba, Geréb Andor.

A kitűzött könyvjutalmat (*Defoe Daniél: Robinson Crusoe élete és viszontagságai*) Kohn Lajos főgimn. I. o. t., losonci előfizetőnk nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

R. K. (Arad). A budapesti izraelita tanítóképző-intézet a Röck Szilárd-utcában van. — **L. A.** (Visegrád). 1. Aki hat gimnáziumi osztályt végzett, az mehet gyógyászati pályára. 2. Olyan könyv, mely a különböző életpályákról felvilágosítást ad, tavaly jelent meg. A címe: Pályamutató; az ára két korona, megrendelheti akármelyik könyvkereskedésben. — **P. A.** (Sárospatak). Templomi szekeret a Réty és Benedek cégnél vásárolhat; címe: Budapest, IV., Váci-utca 59. sz. — **K. M.** (Paks). A katonaságnál bárkiből lehet altiszt, ha előmenetele és viselete megfelelő. Jövedelme 2000 koronáig is emelkedhetik. Jelentkezzék annál a hadkiegészítő-parancsnokságnál, amelyhez tartozik. Ott szívesen útbaigazítják. — **S. M.** (Devecser). 1. Tompa Mihály költészetéről Gaal Mózes írt az ifjúság számára való tanulmányt. A füzet — mely az ön céljának legjobban megfelel — a napokban második kiadásban jelenik meg. Az első teljesen elfogyott, azért nem kapta meg sehol sem. 2. V. J., a székesfejérvári kereskedelmi iskola igazgatója nem azonos lapunk hasonló nevű munkatársával. 3. Forduljon a Calderoni és társa céghez, az szívesen ad felvilágosítást. — **K. B.** (Temesvár). 1. Az *Egyetemes Irodalomtörténet*-ből eddig két kötet jelent meg; az egész mű öt kötetes lesz s három év múlva készül el teljesen. Az ilyenfajta munkák közül ezt

ajánljuk legmelegebben, mivel minden egyes nemzet irodalmát a hozzáértő szakember írta meg. A képeket meg Riedl Frigyes, a jeles esztetikus válogatta össze. Az egész mű ára 100 korona s megrendelhető a Franklin-Társulatnál. 2. A Báro Hirsch Mór-egyesület (VI. ker., Teréz-körút 3.) nem jótékonyági, hanem betegsegélyező egyesület; oda tehát hiába folyamodik. 3. Közzöljük. 4. Lakik: VII., Aréna-út 72., I. em. — **R. M.** (Török-Szent-Miklós). Az a munka csak az ősszel jelenik meg. — **F. G.** (Ócsény). Az a város Németországban van. — **K. S.** (Szeged). Az adóhivatalnoki pályára lépő ifjútól középiskolai érettségi vizsgálatot követelnek. Rendesen, mint adóhivatalnok-gyakornok kezdi szolgálatát s abban az esetben, ha a kinevezéstől számított egy év alatt leteszi az adóhivatali vizsgálatot a legközelebbi pénzügyigazgatóság előtt, csakhamar adótitkárrá lép elő. A fizetési és rangfokozatok a következők: gyakornok 800, adótitkár 1000—1400, adóhivatali segéd és ellenőr 1600—2000, pénztáros 2200—3600 korona fizetéssel és megfelelő szálláspénzzel. A koronás bélyeggel ellátott s keresztlevéllel, hatósági orvosi, erkölcsi és tanulmányi bizonyítvánnyal felszerelt folyamodást a pénzügyigazgatósághoz kell intézni. — **W. J.** (Budapest.) A kassai felső ipariskola gépészeti szakosztályának célja első sorban az olyanok elméleti gyakorlati kiképzése, akik a megfelelő gyakorlat megszerzése után a gépészetbe vágó, vagy ezzel rokon és főképpen gépműszaki segédesszüközökre utalt ipart önállan űzni óhajtanak. Ezenkívül szakszerű kiképzést nyerhetnek azok is, akik idővel a gyári művezető, a műszaki rajzoló, illetve szerkesztő állását betölteni, gyárakban és malomokban, nemkülönben vasúti és hajós vállalatoknál a gépész teendőit végezni, fűtőházi, vagy gépfelügyelői állásokat elnyerni, vagy végre a gyári adminisztráció terén sikeresen közreműködni kívánnak. Miután azoknak az állásoknak sikeres betöltése, amelyekre ez az iskola előkészít, kivétel nélkül a gyári üzem, a végzett tanulók gyakorlati pályafutása — általában véve — a műhelyekben kezdődik, hol a növendékeket munkások gyanánt alkalmazzák. Ezekből láthatod, hogy az iskola nem nevel mérnököt, hanem alkalmas segédeket, akik általában véve a mérnök oldalán mellett működnek. Ha gépészmérnök akarsz lenni, okosabban teszed, ha elvégzed a nyolcz középiskolát.

Gyorsírás. Szépírás.

A gyakorlati életben nagy jelentőségű a gyorsírás tudása, miért is úgy a kereskedelmi iskolai tanulók mint a kereskedelmi pályán működőknek különösen ajánljuk, a magántanulásra kiválóan alkalmasnak elismert legjobb könyvet:

A gyorsírászat tankönyve.

A GABELSBERGER-MARKOVITS tanmód szerinti írta Forrai Soma. I. rész: Levelező írás. Ára 1 kor. 30 fill. — II. Vita-írás. Ára 1 kor. 20 fill.

Gyorsírászat olvasókönyv

Írta Forrai Soma. Ára 1 kor. 20 fill.

Szépírási minták Magyar és német, Vajda Páltól. Ára 80 fillér. Allóírású szépírási minta ára 80 fillér.

Rondírási minták Vajda Páltól. Ára 80 fillér.

Kap-**LAMPEL R.** könyvke-
hatók: **WODIANER F. ÉS FIAI** részv. társaságnál Budapest,
VI., **Andrássy-út 21.** és minden könyvkereskedésben.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

REGULY ANTAL ÉLETE.

Az ifjúság számára írta Jancsó Benedek. 23

1847 tavaszán megállapított tervéhez képest Graefenbergbe ment üdülést és gyógyulást keresni. E nagyhirű fürdőnek akkortájtban is sok magyar vendége volt, kik híres honfitársukat örömmel és szeretettel fogadták. Ő volt úgyszólván a graefenbergi magyar társaság középontja, melynek tagjai Görgei Artur későbbi magyar fővezér, Duka Tivadár, Körösi Csoma Sándor életirója és Mocsáry Lajos, később neves magyar politikus voltak. Megérkezése után egy pár héttel a nagy Széchenyi is finom lelkű nejjével együtt vendége lett Graefenbergnek. Széchenyi, ki úgy szerette faját, mint talán soha senki, Regulynban a magyar jellem, ész és törekvés egyik *legragyogóbb zománcú emberét* látta s azért maga kereste fel szerény társaságában s mutatta be nejjének is. Regulynak rendkívül jól esett e kiváló figyelem, mert benne a lángész, a rang és az igazi hazafiság hódolatát látta a tudományért való önfeláldozás és kitartó munkásság előtt.

A kellemes társaság, az üde levegő, de leginkább a hideg vízgyógyászati módszer alkalmazása lassankint visszaadták lelkének régi rugalmasságát és jó kedvét, sőt részben testi erejét is. Csakhogy ekkor egy más betegség vett erőt testén-lelkén: a honvágy fájdalma. Ez a betegség legyőzte s visszahozta hazájába, melyet majdnem egy egész évtizede, hogy nem látott.

Mekkora volt az öröm most a szülői házban! Az édes apa büszkén legeltette szeméit nagyhirű fián. Édes anyja is örvendett, csakhogy az ő örömeinek poharában igen sok ürömcsepp is volt: Mit ér az anyai szívnek a nagy hirnév, a fényes

GÖRGEI 1848-BAN.

zatra kész barátját, Toldy Ferencet, az Akadémia titoknokát.

Toldy könnyezve borúlt eddig előtte szemé-lyesen ismeretlen barátja nyakába. Üdvözölte benne a híres utazót, a tudomány csüggedést nem ismerő bajnokát és a lelkes magyart, kit égő honszeretete üzött rokonaink felkeresésére Oroszország rideg éjszakai tájékaira. Az a rövid idő, mit Pesten töltött, gyorsan telt el Toldy és az őt meglátogató néhány szaktudós körében, kik mindnyájan tisztelettel vegyes hódolatuknak adtak kifejezést híres honfitársuk láttára.

Szabad idejét egy arcképrajzoló vette igénybe, ki Toldy megbízásából arcképét készítette el a *Reguly-Album* számára, mely éppen készülő

GYŐR.

félben volt s amely az ő nemes, dicsőség után szomjazó lelkének úgy tűnt fel, mint hosszas fáradozásainak és súlyos szenvedéseinek kiválóan édes jutalma.

Pestről Zircre ment, hogy felkeresse a házat, melyben született és rokonát, az apátot, ki ifjú korában előhaladását és érdekeit annyi melegséggel viselte szívében. Itt azonban már új és változott világ volt. Egykori játszótársai szerte-szórva, ki világgá, ki meg porba, vagy elgyötörve és eldurvulva az élet nehéz küzdelmeiben Valami kimondhatatlan fájdalom vett erőt rajta. Mintha kínzó érzés, gyötrő sejtelen üzné el a földről, hol kedves gyermekkorát töltötte.

Úgy érezte, hogy lelke csak Győrben lehet újra vidám, hol diákságának tarka emlékei, mint sok színben ragyogó szivárvány sugarai fognak bevilágítani abba a homályba, mely sötét árnyá-
val reáborúlt lelke világára.

Győrbe érkezve, meg sem pihent. Egyenesen régi tanárának, Maár Bonifácnak lakására ment. Amint az ajtón benyitott, ott állott szemközt vele a jó Bonifác. Arcán most is az a barátságos mosolygás, szemében ugyanaz a felbátorító és lélekadó tekintet. Alakja sem sokat változott, csak hajfürtjei lettek gyérebbek és még fehérebbek. Még el sem bocsátotta keze az ajtó kilin-
csét, már Bonifác csókja ott égett arcán, már fülében hangzott a jó öreg atyai melegségtől áradó szava: Fiam, édes fiam! Azt hittem, soha sem látlak meg többé! Ime, hát felsőhajt-
hatok én is Simeonnal: Uram, bocsásd el a te vén szolgádat, mert szemei látták az új idők ígéhirdetőjét!

Egy-két napig ott maradt Bonifácnál, kivel többször emlegették a Székesfehérvárra való deákkori utazást, azt az utazást, melyben Bonifác lelkes szavai őseink homályos nyomdokait Ázsia úttalan sivatagain kereső Kőrösi Csoma Sándorról emlékezve, elhintették lelkében ama nagy gondolat első magvait, melyek a távol éjszak rideg ege alatt keltek ki s érlelődtek nagy és nemes elhatározással.

Mikor aztán a múltak emlékeinek felsorolásá-
ban kifáradtak, lementek az intézet mögött el-
terülő árnyas kertbe s amíg Bonifác nézegette az oltásokat, a télire eltakart rózsatőkét, addig ő hátrament a csupaszkodó jegenyefák sora között a kert végébe, hol a mogyoró bokrok sűrűje fedi el a magas kökerítés belső oldalát.

Szemei önkénytelenül odatévedtek a falból ki-
kandikáló lapos kövekre, amelyek telve voltak a diáknevek bemetszett kezdőbetűivel vagy egész

nevekkal. Ott volt az övé is: *hic fuit Antonius Reguly*. Amint elnézte a sok nevet, a temérdek kezdőbetűt, az árnyas sarok félhomályában úgy tetszett, hogy azok a betűk és nevek, mint vidám kedvű diákok szállnak le onnan a csupaszk körül s körül fogják őt kérdezve, tréfálva és nevet-
gélve, mint egykoron.

Az ifjúkorra való visszaemlékezés ez órái azonban gyorsan elröppennek s neki válnia kell szeretett régi tanárától, a jó Bonifáctól. A kötelesség szava szólítja. Vissza kell mennie Németországba, hogy az utazásában szerzett tömördek anyagot feldolgozhassa és rendszerbe szed-
hesse.

Pestről Bécsen át egyenesen Berlinbe ment, hova 1847 november 9-én érkezett meg. Az 1847/48-iki telet Berlinben töltötte, folytonosan betegeskedve. 1848 tavaszán célszerűnek látta ismét a hideg vizgyógyomódhoz folyamodni. Ekkor azonban más nemét választotta az eljárásnak s azért nem Gräfenbergbe ment, hanem egy kis mecklenburgi városkába, Lehsenbe, Stein dr. intézetébe.

(Folyt. köv.)

KÓRHÁZBAN.

A kórház éji csendjét
Hörgés szakítja meg.
Ott haldokol ma éppen
A «kilences» beteg.

És szájról szájra terjed
A többi közt a szó.
És gyűlik ágya mellé
A sápadt légió.

Nem kérdi egyikük sem
Milyen volt a hite.
Csak látják a vészangyalt,
Amint leszállt ide.

Imára összefonva
A fonnyadó kezek;
Lélekharang-sírásként
Imájuk cseng, rezeg.

Az egyik Miatyánkat
Imádkozik amott,
Egy vén zsidó meg dúdol
Bús, héber dallamot.

A harmadik mit sem szól,
Csak könyje hull, perog,
S az Úr az égbe' mégis
Egyformán érti meg.

Feleki Sándor.

A PÓSTAGALAMBOKRÓL.

A legelső esetről, amikor a galambot hirszol-
gálatra alkalmazták, a biblia tudósit bennünket. Noé kiküldi a galambot, hogy nézze meg, vége van-e már az özönvíznek. A galamb visszatér és zöld gallyat hoz a csőrében. A bibliai korban tehát már ismerték a galamb nagy tájékozódó érzékét és fel is használták.

Rendes hirszolgálatra a galambot először a khinaiak és egyiptomiak használták. A görögök már a Kr. e. ötödik században galambokkal jelentették az olympiai versenyek eredményét a résztvevő városoknak, a rómaiak pedig a katonaság szolgálatában alkalmaztak galambpostát. Diocletianus császár rendes galambpostát létesített, amelynek hálózata egész Itáliára kiterjedt. A tizenkettedik század második felében több keleti uralkodó szervezett galambpostát. Különösen Bagdad egyik kalifája, *Nureddin* rendezett be ilyenformán kitérő hirszolgálatot.

A keresztes háborúk alkalmával a keletről visszatért lovagok postagalambokat hoztak magukkal és a galambtenyésztést Német- és Franciaországban meghonosították. *Napoleon* háborúiban igen kedvezően használta fel a postagalamb-hirszolgálatot és a *Rotschild-család* galambok által hozott hírek alapján szerezte nagy vagyont. A múlt században több párisi és brüsszeli bankház postagalambok útján állt egymással összeköttetésben és így cserélték ki egymással a tőzsdei híreket.

Legnagyobb szerepük a postagalamboknak az 1870—71-iki német-francia háborúban volt, mikor a németek Párist körülzárták és ostromolták. Ez idő alatt Párisból 534 galambot bocsájtottak el, amelyek közül mintegy száz vissza is tért az ostromlott fővárosba, sőt volt egy galamb, amely ezt az utat tízszer tette meg.

A galambpostai szolgálatot ekkor csak hirtelen szervezték és mégis óriási szolgálatokat tett a franciáknak.

Ezekon a tapasztalatokon okúlva, ma már a legtöbb európai állam kormánya minden módon támogatja a postagalamb-tenyésztést. Németország háború esetére rendes postagalamb-szolgálatot szervezett és minden német erősségekben állandóan 200—250 galambot tartanak és évenként többször vannak katonai *galamb-gyakorlatok*. A leveleket, amelyeket a galambok magukkal visznek, fényképezés útján annyira kisebbítik, hogy a levél alig nagyobb egy négyszög-

centiméternél. A levelet a galamb egyik farktollára szokták erősíteni.

Hasonlóan szervezték a katonai postagalambszolgálatot Belgiumban, Dániában, Olasz- és Franciaországban is. Franciaországban nyolevan postagalamb-tenyésztő-egyesület van és ezek háború esetén kötelesek galambjaikat az állam rendelkezésére bocsájtani. Ugyancsak Franciaországban, Roubaixban kísérletet tettek, hogy galambok helyett fecskéket alkalmazzanak levél-

PÓSTAGALAMBOK.

szállításra. Ez a kísérlet fényesen be is vált, mert kiderült, hogy a fecske másfél óra alatt 242 kilométer utat, vagyis *percenként két kilométert* képes megtenni, míg a galambok legjobb esetben csak egy—másfél kilométert haladnak.

Ausztriában és Magyarországon az első katonai galambposta-állomást 1875-ben Komáromban állították fel. Azóta állítottak még fel Krakkóban, Bécsben, Olmützben, Semmeringen, Franzensfestében, Gyulafehérváron, Szerajevóban és Mosztárban. Ezelőtt néhány évvel Kis-Béren a király előtt is kísérleteztek posta-

galambokkal. Ezek a kísérletek is igen szép eredményeket mutattak fel e téren.

Oroszországban a katonaság szintén használja a postagalambokat és nem egyszer a mandzsuriai harctéren is jó szolgálatokat tettek.

A postagalamb az úgynevezett sárkánygalamb-fajnak a nemesítéséből származik. A jó postagalamb egyenes állású, szép, hosszú nyaka, széles melle, nagy izomereje van. A legtöbbnek szárnya sötétkék vagy szürke. A galambokkal

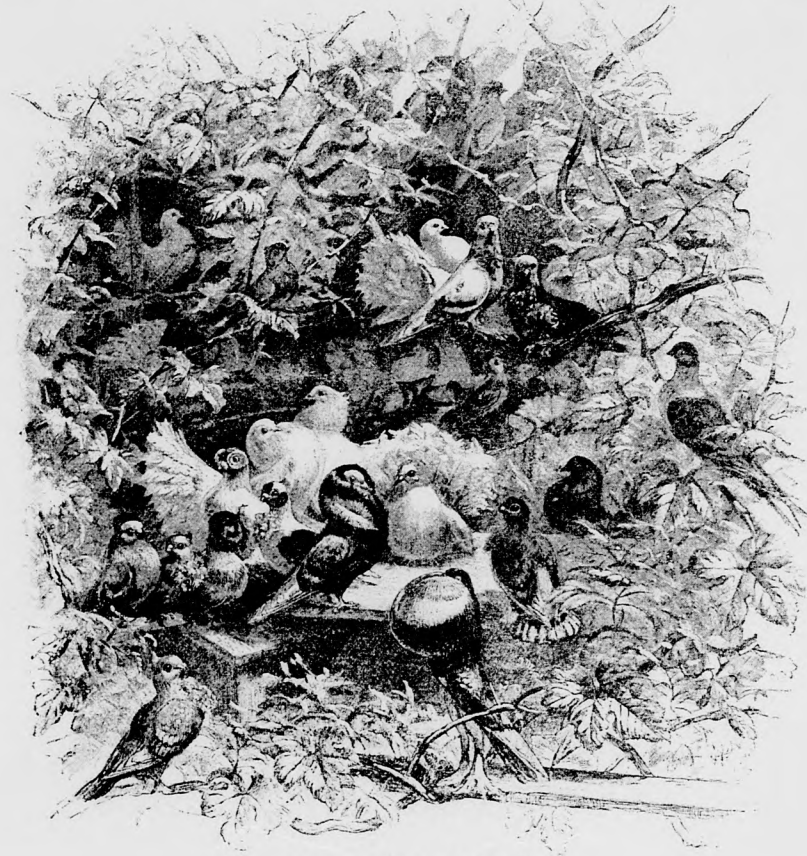
lehetőleg gyakran kell röpitési gyakorlatokat végeztetni, hogy tájékozódási, földrajzi érzékük kifejlődjék. A galambokat mindazonáltal csak egy útirányra szokták begyakorolni, hogy ott föltétlen biztosan működjenek.

Egy *Malayoli* nevű olasz galambtenyésztő úgy tanította meg galambjait a rendes repülésre, hogy nem fészkek közelében, hanem egy attól száz kilométerre levő helyen etette őket. A galambok pedig ezt az utat mindig hóban, esőben, viharban megtették és alig esett néha egyiknek vagy másiknak baja.

A galambok óránként átlag száz kilométernyi utat tudnak megtenni, de átlag csak 50—55 kilométert haladnak. Rendszeren 250—300 méter magasságban repülnek, de kedvezőtlen időben leszállnak 100—150 méterre. Tájékozódási képességük azonban csak bizonyos távolságra szól és nyolcszáz kilométernél már nem lehet visszatérésükre számítani. Mindazonáltal volt már rá eset, hogy galambok 1600 kilométerről hazataláltak. 1886-ban Bostonból kilenc galambot

eresztik. Ha hadicélokra használják, akkor a háború kitörése előtt az erősségekből kiviszik őket és onnan küldenek híreket az ostromolt várakba. A táviratokat és leveleket, mint már említettük, kicsinyítve nagyon finom kolloidum-lapocskára fényképezik és a galambnak egy farktollára erősítik. Minthogy azonban ezek a tollak gyakran kihullanak, ugyanazt a közleményt öt galambbal szokták elküldeni.

Mindezek azt mutatják, hogy gyakran még ma,

BELGA PÓSTAGALAMBOK.

hoztak Londonba, ott föleresztették őket és közülök három haza is talált.

A postagalambok legnagyobb részét ragadozó madarak fogják el. Lelőni nem igen lehet őket, mert nagyon magasan és gyorsan haladnak. Életkoruk, ha túlságosan nem erőltetik meg őket, hat, hét, esetleg tíz év. Öt éves korukon túl azonban már nem igen lehet őket használni.

A galambokat rendszeren gyorsvonaton kosarakban viszik rendeltetési helyükre. Ott először megitatják, de nem etetik őket és azután el-

a villamosság korszakában is szükség van olyan hírszolgálati eszközökre, amelyeket már évezredek előtt ismertek. Talán majd csak a drótnélküli táviró fogja ezeket a kedves kis állatot a hadviselésből teljesen kiszorítani.

Alszol te . . . s én alunni mégyek,
Sírod leend honom!
Hisz álom a költőnek élte!
Mit árt, ha csak helyét cserélte?
— Ott újra álmodom.

Fompa.

A MÓKUS.

Irta Enderes Aglája.

Az állatok nagy birodalmában minden egyes teremtesnek sajátos jellemző vonásait, rendeltetését meg tudjuk állapítani; a faji vonások félreismerhetetlenül nyerne kifejezést az egyes állatokon s ezeken szinte az egész osztály életmódját megfigyelhetjük, természetesen kisebb-nagyobb eltéréseket leszámítva.

Nézzük csak meg a kócsagot, amint melábus tekintettel nyakát válla közé húzza s szomorúan lógatja alá hosszú csőrét. Nem hasonlít-e ez a némaságba merült madár a kihalt vidék utolsó lakójához?

A lármázó, rakoncátlan majom nem azért van-e a világon, hogy örökké bosszantsák, ingereljék? És ezt a sorsot nem maga irányítja-e fura szokásai által? A szegény majomnak jókora rész jut ki a bosszantásból, legyen akár erdőn, mezőn, akár a ketreben vagy láncon.

Az állatok között minden fajta jó és rossz tulajdonság képviselőjét megtaláljuk, melyekkel a világ ura megajándékozta földünket. A szivtelen fősvény és a gondtalan tékozló, az önző magánakvaló és a társain folyton segítők, a gyengéd szülők és a gondtalanok tehát egymás mellett járkálnak ezen a szép világon s bizony-bizony sok száz esztendő elmúlik, míg egy-egy megtér a gonoszok közül. Boldogok azok, kiket a nagy tündér, az öröktermészet, vidám, megelégedett léttel ajándékozott meg.

A természetnek ilyen kedvence a mókus. Napfény, levegő, szabadság; ezek az ő életélemei. Erdeinkben ő a kikelet hirhozója, a kis mókus, melyet itt ott, mindenütt és sehohsem láthatunk. Csinos, vidám, örökké fürgé állatka ez a kis erdei kedvenc.

A rágesálók osztályához tartozik, ahhoz az osztályhoz, mely az egész földön elterjedt, s mely számtalan családot s tagot foglal magában. Nem egy ellen nagy gyűlölséget és utálatot érez az ember, mert életük módja és táplálkozásuk nagy kárt okoz mindnyájunknak, de kiváltképpen a földműveseknek. Sem szellemi fejlettségük, sem testi alkotásuk nem olyan, hogy megszelidíthetők vagy hasznos munkára alkalmazhatók lennének.

Ezektől a kellemetlen, ragadozó, rossz szokású rokonoktól előnyösen különbözik a mókus. Félig a föld gyermeke, félig a levegőé. Alakja kedves, kedélye vidám s meg sem közelíti rokonainak

családi vonásait. Teljesen a maga módja szerint él s éppenséggel nem törődik a többiekkel.

A mókus családjához vagy 30 fajta állat tartozik, találunk köztük nappali és éjjeli állatokat, dél és észak lakóit s olyanokat, melyek az egész földön terjedtek el. Nagyságuk különböző. A legnagyobbak közül való a király-mókus (*Funambulus maximus*), mely olyan magas és hosszú, mint a mi házi macskáink, a legkisebb pedig a Szumátra és Borneo szigeteken élő törpe-mókus (*Sciurus exilis*), mely $2\frac{1}{2}$ hüvelynyi hosszú s farka $2\frac{1}{4}$ hüvely.

Igen különös jelenség az északi földtekén (Kelet-Indiában, Európa északi részeiben és Észak-Amerika melegebb részeiben) tartózkodó éjjeli mókus, melynek igen sok fajtáját ismerik. Félénkek, ijedősek, mint minden olyan állat, mely este indul élme megszerzésére. Szellemileg jóval mögötte állanak a közönséges mókusoknak, de testük alkotása tökéletesebb emezékénél. Hátsó és elülső lábaik között szállóernyőjük van, melynek segítségével pompásan repülhetnek, jobban mondva: leereszkedhetnek. Nyolevan lábnyi magasságból igen könnyen ugranak le. Nehezen szelidíthetők s fogságban sem lehet őket tartani, mert éjjeli kóborlásra való vágyuk igen kellemetlen lakótársakká avatja őket.

A mi mókusunk igen díszes és helyes kis állat. Jókedvű, sohasem fáradt erdeink e kicsiny majma. Vidáman forgolódik a zöld gallyak között és a fa magasan hintázódó koronáján.

Nem válogatós sem a táplálkozásban, sem a szállásban, néha magánosan lakik, néha párosával, majd csoportokban. Láttuk már a száraz gallyak között a mély hóban és lenn a verőfényes, örökzöld völgyben. Mindenütt otthon van, ahol táplálékot talál. Szállásáról, az erdőből indul el kalandos útjaira s olyan bátor, hogy az emberek közvetlen közelébe is odamerészkedik; pedig éppenséggel nincs velünk valami jó komaságban. Legszivesebb kiránduló helye az érett gyümölcsfa. Sokáig megfigyeltem egy ilyen mókuspárt, mely napjában kétszer látogatott meg egy diófát, melynek aljában dolgozgatni szoktam. A két kis állat színe nem volt egyforma; az egyik testét vörös, a másikat fekete szőr fődte, mi közös megjelenésüknek különös érdekességet kölcsönzött. Hogy az erdőből a diófához érhessenek, egy kis réten kellett keresztül futniok; már jó eleve látni lehetett őket, még mielőtt céljukat elérték volna. Eleinte nagyot néztek, hogy a fa alatt ültem, leguggoltak, majd hátsó lábaikra álltak,

nyulak módjára s élénken figyeltek rám. Aztán egy-két lépéssel közelebb jöttek s a tőlük telhető legnagyobb ravaszággal a fához közeledtek, még pedig ahhoz a részéhez, melynek én háttal ültem. Ezalatt ők majd jobbra, majd balra tekintettek s csillogó szemüknek, figyelő fülüknek ugyancsak sokat kellett figyelnie. Ha ezen a veszedelmes utazáson túlestek és a pompás, dús termésű fa ágait elérték, biztosságban érezték magukat s vidáman gazdálkodtak a szép gyümölcsben. Zavartalanul csevegtek ott fenn a maguk módja szerint, vidáman hámozták le a dió kemény héját és gondtalanul hányták könnyvemre, írásomra a használhatatlan gallyakat.

Mint a természet igazi gyermeke, a mókus csak a napot és világosságot szereti. Borús időben csendes, zord, zivataros napokon pedig elrejtőzik. Téli időben, mikor künn a fagy és hó az úr, az evetke gondtalanul alussza téli álmát, s mihelyest az első enyhe nap beköszönt, kipihent tagjait kinyújtja s egy-kettőre bejárja a régi, ismerős vidéket.

A mókus rendszerint március havában fejezi be téli álmát, mikor azután felébred, ugyancsak kipótolja a hosszú henyélést. Április havában már a fészükben látjuk a kis mókusokat is; néha heten is vannak. Élénk, fürgé kis állatok, melyek nem sokáig szorúlnak anyjuk oltalmára. Ősszel a nagyszámú családtagok találkozhatnak s jókedvűen játszadoznak. Nincsen sem mire sem gondjuk; éléskamrájuk tele van s ma-holnap a tél közeledtével mindnyájan fölkeresik szállásukat, a faodút, hogy megkezdjék téli álmukat.

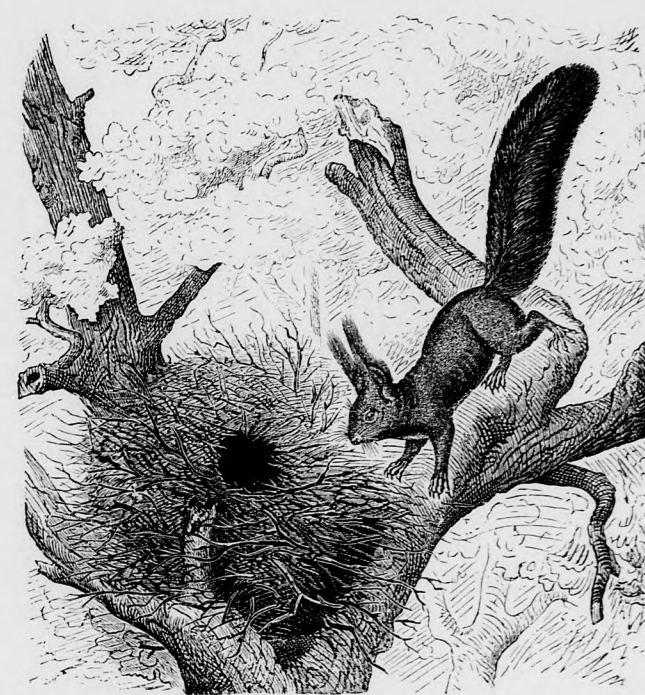
A mókus azon ritka állatok közül való, melyek kedvességüket, vidámságukat a fogságban is megőrzik. Hihetetlenül gyorsan szelidíthetők, kiváltképpen a fiatalabbak. Egyszer ajándékba kaptam egy mókust s a kis, félénk állat két óra alatt a legszelidebb, legbarátságosabb lakótársává változott át. E két óra alatt tenyeremben tartottam, simogattam, ettettem s nem sokat törődtem azzal, hogy morog s hogy harapni és karmolni akar. Jó bánásmódomnak meg lett az eredménye, a mókus elaludt, s mikorra felébredt, minden macacsság, vadság kihalt belőle.

Táplálékában, mint láttuk, nem válogatós;

mindenfajta diót megeszik, rügyeket, bogycát, sőt gombát is. Ha fogságba került, különösen a túlságos melegtől és a nagy hidegtől kell óvni, mert máskülönben megbetegszik s hamarosan elpusztul.

A mókus szeme nagy és elülálló. Mellső végtagjain négy, a hátsón öt ujja van. Farkának hosszúsága nem egyenlő; többnyire két sorosan sűrű szőrökkel borított. Manapság három főcsoportot különböztetünk meg.

Az első csoportba osztjuk az igazi mókusokat

A MÓKUS ÉS FÉSZKE.

(*Sciurus L.*); ezeknek nincs pofazacsőjük s farkuk legalább olyan hosszú, mint testök. Hazánkban a legismertebb a közönséges mókus vagy evetke (*S. vulgaris L.*). Mogyoróval, bükkmaggal, fenyőmaggal táplálkozik, de a fiatal madarakat és tojásokat sem veti meg, sőt a fák rügyeinek és hajtásainak lerágásával kárt is okoz, ezért az erdészek szorgalmasan üldözik. Húsát a szibériai vad népek eszik. Az Észak-Amerikában élő rókamókus (*S. vulgaris Gm*) sokkal nagyobb. A szürke mókus (*S. cinereus L.*) hasonló nagyságú, mint a miénk, Pennsylvánia tölgyeseiben található. Az óriási mókus (*S. maximus Schweb.*), mely Kelet-Indiában él, fekete, rozsdavörös színű, testének hossza 43 cm, farka hasonló hosszú.

A második csoportba tartoznak a pofazacsőkös

mókusok (Tamias), melyek testalkotása szintén olyan, mint a most leirtaké, csak hogy pofazacsójuk van és farkuk nem éri el a testök hosszúságát. Egyik faja Amerikában (T. striatus Wagn.), a másik észak-keleti Európában (T. Pallasi Baird) él.

A harmadik csoport a *repülő mókusok* (Pteromys-Cuv.) csoportja; ezeknek — mint látuk — mellső és hátsó végtagjait bőrrödő köti össze.

MOCSARAS BALATONI PART.

Mesterházy Kálmán rajza.

A Balaton éppen olyan kedves tárgya a festőnek, mint a Tisza vagy az Alföld. A magyar tenger végtelen felületével, háborgó habjaival, gyönyörű partjával felkölti a művészen az érdeklődést s kezébe adja az ecsetet.

A Balatonnak egyik lelkes híve volt *Mesterházy Kálmán*, ki ezelőtt hét esztendővel halt meg negyvenegy éves korában. Nagy diadalokat nem aratott, de kisebb-nagyobb sikerekben sokszor volt része. Leginkább a víz partját szerette vásznára vetni. Csaknem minden képén ott a víz tükrö, a füves, bozótos, sásos parttal, a magányos fákkal, a fodros felhőkkel, melyeket az alkonyati nap világít be.

Emberi alakokat alig festett képeire. A méla, a háborítatlan hangulat tolmácsolója szeretett lenni. Kiváltképpen a Balaton foglalkoztatta, a nagy víz felhős és napos egével.

Gyorsan tudott dolgozni. Az ezredévi kiállításra egy nagy tájképet, melyet azután a kormány meg is vásárolt, egy hét alatt megfestett.

Mai számunkban bemutatjuk a művészenek egyik legjelesebb alkotását: a mocsaras balatoni partot.

JÓKAI REGÉNYTÁRGYAL.*

A mai életrajzírók tanulmányaikban lélektani alapon, akörnyezet, körülmények hatásában keresik a kulcsot a művész, író, szónok, tudós munkásságának megértéséhez, a tehetség, egyéniség, ságok kifejlődésének magyarázásához. S helyesen. A magán viszonyok, családi környezet, más külhatások ismerete olyan nélkülözhetetlen eszköz az életrajzíró kezében, mint a természetbúvár asztalán a göröcső.

* Ezt a szép irodalomtörténeti értekezést a kecskeméti ev. ref. főgimnázium értesítőjéből vesszük át.

Ezek tudásával bepillantunk a lélek és szív világába s minden érzést, gondolatot, melyekről csak sejtelmünk volt, széles távlatban elemeikben látunk.

A németes nevelésű gyermek, Eötvös József szívében diákpajtásainak erős nemzeti érzése s a sokszor emlegetett iskolai jelenet oly óriási változást idézett elő, hogy az ókonzervatív, aulikus főúr fiából nemzetének, a magyar szabadságnak lelkes harcosa lett.

Hát még a korszellemnek mily mélyeséges magyarázó képessége van! A XIX. század, a nemzeti szellem ébredésének arany százada, a küzdelem minden terén annyi s oly világító tehetségeket állított sorompóba, mennyit egész történelmünk nem képes felmutatni. Költők, politikusok, szónokok, hősök, hadvezérek támadtak a nagy idők egy leheletére. Vörösmarty, Arany, Tompa, Petőfi költészetének legszebb virágai a nemzeti érzés melegágyában fakadtak. Kossuthból a magyarság élet-halál tusájában lesz a világ egyik legnagyobb szónoka. Deák Ferencet a haza veszedelme avatta böles államférfiúvá.

Írón meglepőbben nem mutatható ki nyomról-nyomra a környezetnek, körülményeknek hatása, mint amily tisztán jelentkezik Jókai munkáiban első elbeszélésétől a «Börtön virága»-ig családjának, tanulmányainak, írónak, kora vívódásának, harcainak termékenyítő ereje. Munkásságához ihletet, tárgyakat, anyagot ezekből merített.

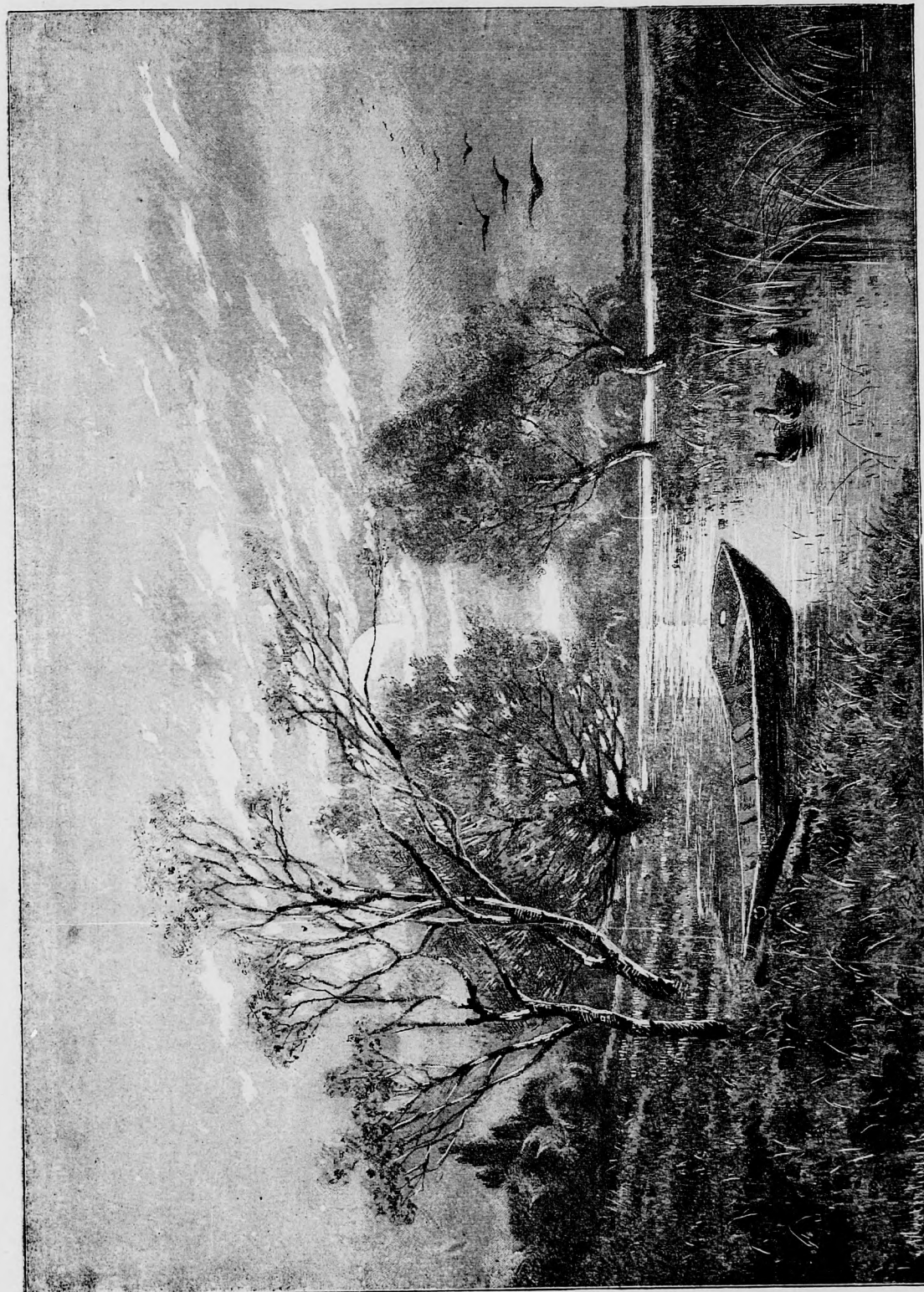
Édes atyjától nyerte az írói hajlamot, édes anyjától a meleg, rajongó érzést, mely, ha megpendül regényeinek egy-egy lírai helyén, mint «Az új földesúr» Hermine rajzában, a «Kárpáli Zoltán» női alakjaiban stb., könnyeket csal az olvasó szemébe. Visszaemlékezéseiben írja, hogy atyjának «költői és művészi hajlamai voltak. Írt költeményeket, azokhoz illusztrációkat rajzolt. Atyai örökség tehát Jókaiában a festészetre való hajlam is. Az atya szívesen elmesélgetett a fogékony, érdeklődő gyermeknek «Szalonna várról», «Csalóka Péterről», «Hüvelyesik Palkóról», «Farkas komáról.» Majd emlékeinek elregélésével a komoly történetek iránt keltett fiában érdeklődést.

Családi életében példás szeretetet, ragaszkodást tapasztalt, mi a derűs, idilli képekhez szolgált forrásul.

Jóteknő befolyást gyakoroltak tehetségének izmosodására, irányítására tanárai is.

Jókai szerencsés körülmények között tanult. A komáromi és pápai iskolában a nyelvek, irodalom tanulmányozását kiváló szakemberek vezetése alatt kezdte. A pápai és kecskeméti kollégiumokban pedig egész sereg becsüvgyó ifjú volt tanuló társa, kiknek mindegyike magasztos eszméket ápolt lelkében s kik közül később a legtöbb dicsőséges pályát futott meg.

Tanárai közül különös magasztalással említi *Vályi Ferencet*, ki később Eszter nénjét vette nőül. Vályi komáromi diák korában tanította Jókait. Szaktudományában kiválóan képzett, nagy

MOCSARAS BALATONI PART. — Mesterházy Kálmán rajza.

Saját egykorú rajza után.
JÓKAI MÓR 1850-BEN.

műveltségű, sokoldalú ember volt, ki tanítványai-ban minden szép és nemes iránt becsvágyat igyekezett gerjeszteni, sőt a tehetségesekkel az iskolán kívül is szívesen foglalkozott. A költő negyven év múlva is hálával ír róla. Tanított mindenféle, «mi az életben hasznos.» «Puritán szigorúságú ember volt. Sokoldalú tudományos műveltséggel bírt. Úgy tudott tanítani, hogy az gyönyörűség volt. Egy évben előszedte velem a gimnázium könyvtárából a nagy incunabulákat s azokból készítettett velem tanulmányokat s három év alatt megtanított franciául, angolul és olaszul. Igaz, hogy mindennap télen-nyáron öt óraker reggel már ott kellett lennem az ő írószobájában . . .»

A pápai kollégiumban, hová 17 éves korában, 1841-ben iratkozott be, Kerkápolyi Károly, a később egyetemi tanár, majd pénzügyminiszter, Gondol Dániel, később akadémikus, Orlai Petrich Soma, az ötvenes évek híres festője és a magyar lira majdani dicsősége — akkor még Petrovics Sándor — voltak iskolatársai, kik rendkívüli hatást gyakoroltak fogékony lelkére, mint maga vallja, versenyre kényszeríték. E tehetséges ifjúság önmunkássága, melyet különösen a jeles *Tarzy Lajos* tanár vezetése alatt működő képzőtársaságban fejtettek ki, irodalmi szárnypróbálgatásai, művészi álmái, a pápai öreg kollégium nemes erkölcsi iránya világítottak a jövő nagy költőjének álmodozó lelke előtt, mint az égő csipkebokor Mózesnek.

Kedvesen emlékezik vissza ez álomszövegető, idilli napokra. «A pápai nagy kollégium mellett ott volt egy kicsi fehér ház, abban egy még kisebb fehér szoba, abban a ház kis szobájában szokott összejönni ezelőtt sok-sok esztendővel három fiatal diák, akiknek kicsiny volt ez az egész világ.

Az egyik volt Orlai Samu, a második Petőfi Sándor, a harmadik voltam magam Mind-egyikünknek volt saját kedvenc szenvedélye: Orlaié a költészet, Petőfié a színpad, az enyém a

festő-ecset. . . . Egymásnak őszinte bámulói voltunk; Orlai megközelíté előttünk Jósika Miklóst, Petőfi csak egy fokkal állott alább Egressynél; magam is, valahányszor a szögleti bolt előtt elmentem, büszkén tekinték a címerül festett magyar kisasszonyra: miért ne tudnék én is ilyet festeni valaha!»

«Mikor elváltunk, erős fogadást tettünk egymásnak, hogy csak mint nevezetes emberek fogunk összejönni, ha még egyszer találkozunk az életben.»

Ez ifjúkori versengés hevében itt bontotta ki a forrongó képzelet műsájának szárnyait. Pápai diáksága alatt. 1841 novemberében írta «*Mi az*» című költeményét, amelyet a képzőtársaság érdemkönyvébe méltónak ítélte; a következő évben első elbeszélését az «*Istenítélet*»-et, meg a «*Tűz és víz*» címűt. Evvel nyerte első írói jutalmát, egy aranyat, az első levelét gazdag koszorújának, melyre dicsőségének tetőpontján is büszke volt.

Nagy átalakuláson ment keresztül Jókai kecskeméti két évi tartózkodása alatt. Kecskeméte a dicsőség, hogy a nagy költő ott nyerte «írói működésének alaphangulatát.» Ott, a róna napsugaras világában, e város vendégszerető, nádfedeles hajlékaiban vett «új vért, új szívet és kedvet a munkához.» E város egyszerű, természetes társadalmi élete, őseredeti kedélyvilága kiülte az ifjú beteg lelkéből az egészségtelen érzélgést. Saját feljegyzése is bizonyítja, hogy itt ismerte meg a maga teljes eredetiségében a magyar fajt, «. . . összejöttem a pusztabírákkal, hadnagyokkal, akik betyárokat üldöznek s a futó betyárokkal, akik azokat kikerülik, megismerkedtem a népnek észjárásával, fogalmaival, dalaival, közmondásaival, kifogyhatatlan humorával; hallottam a népmeséket a bográcis tüze mellett, a kukoricafosztásnál, a szüretelésnél. Láttam a híres bikaharcot s a pünkösdi király parádéját, aminek

JÓKAI GYERMEKKORI LAKÓHÁZA KOMÁROMBAN AZ EMLÉKTÁBLÁVAL.

most már híre sincsen; meg a pusztai párbajokat, amik meseszámba mennek.»

A művészi álmodozás tovább folyik Kecskeméten. Jogi tanulmányai mellett festeget, színelőadásokat rendez, versel. Hanem az álmodozás csakhamar kibontakozik az ösztönszerű sejtelmek ködéből. Az ösztön tiszta tudattá izmosul. Az az egy arany folyvást ösztökéli s letéve a palettát, megírja első drámáját, a «*Zsidó fiú*»-t, és a Kecskeméten színészkedő Petőfi kézírásával benyújtja — mint 18 éves ifjú — az Akadémiához. A pályabírák dicsérete, Vörösmartynak, az irodalom akkori fejének, elismerő biztítása szükséges még csupán, hogy az a bizonyos arany lángelméjének bűvös bányájából drágagyöngyökkel kamatozzék a magyar irodalomnak. Egy halmoz tanulmánnyal, típus vázlattal, egészséges benyomásokkal hagyja el Kecskemétet.

Első drámája mellett Kecskeméten fogant legelső regénye is, a «*Hétköznapiok*.» Előttünk vonulnak el az 1819 április 2-án dúlt tűzvihar iszonyú órái, mikor Kecskemétnek négyszázhuszonnégy háza semmisült meg.* Áteljük a Szentháromság temető mellett tartatni szokott bikaharc izgalmaikat. Megvillannak egy-egy humoros rajzban a református kollégium tizenhárompróbás népének csinyjei. Majd, mint a délibáb csapongó szeszélye, a homokbuckás pusztát veti oda tarka pasztelljére az útszéli csárdával, futó betyárjaival, s ezek rémével, a pusztabíróval.

A kecskeméti emlékek később is számtalanszor megcsillannak regényeiben, különösen midőn a nép világát, eredeti észjárását, agyafűrt ravaszságát ecseteli. A «*Magyar Nábob*» Bús Péterje bocksoros nemesi göggyével, Kis Miska tüzes temperamentumával, jó szívével, kecskeméti megfigyelési nyomán alkotják. A «*Népvilág*» Angyal Bandijában, a délibábos róna gavallér urát látjuk avval a melegséggel megfestve, amivel a nép rajongása beczi s bizonyos érdekes romantikával valja magáénak dalaiban a szegény legényt, ki a gazdagtól zsákmányol, a föld népet megsegíti. Az «*Új földesúr*»-ban Kampós kasznár, Vak Mihály, a részes aratók jellemvonásaiban is ismerős színekkel találkozunk. A «*Magyar Nábob*»-ban leirt népünnepély, a pünkösdi király parádéja, a bikát üző két legény képet már a «*Hétköznapiok*»-ból ismerjük, csak hogy amott már pazarabb a színek világítása, az alakok és előadás összhangja egységesebb, harmonikusabb.

Jókainak hiában volt zsebében az ügyvédi oklevél. Semmi kedvet nem érzett magában arra, hogy a mindennap apró pöreivel vesződjék. A felgyuladt lángot nem lehetett eloltani. — Harera, a nagy világ mezejére vágyott, hogy a szellem fegyvereivel feltámasszon, azután rabjává tegyen egy egész nemzetet, meghódítson egy egész világot. Az ügyvédi pálya nyugalmat, egyhangú élet-

*Az irtózatot tűzvész lángjait Szokolay Hártyó János uram, Kecskemét krónikás poétája Bécsben, a Belveder-Bildgallerie melletti dombról nézte.

Jókai olajfestménye 1843-ból.
JÓKAI MÓR ÉDESANYJA.

et kinált hírnév, dicsőség nélkül, a múzsa dicsőséget, hírnevet — nyomorúságot. Ő nem habozott s választotta — az utóbbit.

1846-ban már az «*Életrépek*», «*Jelenkor*» munkatársi tollával kezében, ott áll a dicsőséges pálya küszöbén.

Valami bámulatos erő buzgott Jókai fellépése idején e nemzetben. Az a nagyszerű gondolat, a bécsi testőrgárda riadója: felrázni a magyarságot tespedéséből, ott zsongott már bércen, völgyön. De most többet akart a felébredt nemzeti géniusz, mint egyoldalúlag nyelvben és öltözetben keresni a magyar államiség eszméjének tényezőit. Hiszen az édes anyanyelv jogaiba volt már iktatva. A költők, *Vörösmarty*, *Tompa*, *Czuczor*, *Garay*, *Eötvös*, *Petőfi* zengő magyar nyelven lelkesítettek az ősi nagyság tündöklő jeleneteivel. A hajporos copf, kamásli eltűntek, tollas főveg, zsinóros mente, billegő peniculusok helyett széles, görbe kardok ékíték a honfiakat. Ősi jogainkat, politikai szabadságunkat, alkotmányunkat kellett visszavívni, belső bajainkat orvosolni. A kormány huzavonája csak szívósabbá tévé a kitartást s midőn 1848 februárjában Franciaország felől a forradalmi diadalkiáltás megzendült, mintegy gátját tépett vulkán tört elő a nemzeti jogok kivívására a pesti fiatalság. Amit a politikusok egy évtizedig tartó heves küzdelemmel nem valának képesek elérni, fiatal írók lelkesedése megteremté egy nap alatt. S Petőfi «*Talpra magyar*» kiáltására tömörült az egész nemzet. Ott van Jókai is a márciusi ifjakkal: Petőfivel, Vasváryval, Buloyovszkyval, Irinyivel a szabadság bölesőjénél, a Heckenast-nyomda erkélyén, a Nemzeti Színházban. Ott van a dicsőséges harcokban, mint kormánybiztos, mint lapszerkesztő. Átéli a magyar hősiesség leonidászi harcának rövid ragyogását, remélve és reményt vesztve. S ott van a nagy temetésnél

A világosi gyásznapi után a temető borzasztó némasága borult az egész országra. A kormány

tagjai, képviselők, vezérek, közkatonák menekültek az osztrák bakó bárdja elől. A hősök letépték homlokukról a koszorút, írók, költők reménytelen csüggedéssel bujdosnak. Jókainak elég nagy lelke volt, hogy nem tudta itt hagyni elárult hazáját. Ez elnyomatási korszakban, midőn «száraz ágon hallgató ajakkal» ültek a csüggedt madarak, Jókai bámúlóan termékenységgel dolgozik. Allegorizált alakjai, idegen mezbe burkolt képei, melyeken a cenzor szeme nem ismerte meg a magyar vonatkozásokat, megannyi fojtott jajkiáltásai a honfájdalomnak, vagy örömhángjai az ébredő reménységnek. A jelen sívárságából a verőfényes multba ragad műzsája, midőn az ösök verőfényes napjait varázsolja vissza, mint «*Var-choniták*» című elbeszélésében. Erdély történetéből szőtt regényeiben szebb napokról álmodozik, majd a szabadságharc véres tragédiái, hősies jelenetei töredeznék lantjáról a «*Forradalmi csataképek*»-ben. Hazafiúi fájdalma, honszerelme a maga mélyeséges tisztaságában a «*Vándorlatok ki*» című levélsorozatában jelentkezik, melyben kitartásra, türesemre inté azokat, kiket az elkeseredés e beborult ég alól távozásra készítetett. Pedig a költőt is hányszor megkísérté a gondolat, hogy másutt tövistelenül fűzhetné homlokára a repkényt. A «*Kárpáti Zoltán*»-ban mar derül lelkének borúja, vigasztal a boldogabb idővel, midőn látnoki ihlettel előretekint nemzetének jövőjébe, hogy lesz még újra hajnal, újra feltámadás, s e nemzet az ereiben rejlt őt erőt teljességében ki fogja fejteni.

Ettől kezdve a hazafias borongás hangulata át-átolvad a humor kedves derűjébe, melyen a nemzeti feltámadás reménysugarai ragyognak át. Megindítja élelapiját, a «*Nagy tükrök*»-t. «*Üstökös*»-t, ezekkel, meg nagyszámú szépirodalmi folyóiratával, személyes politikai tevékenységével felszámíthatatlan szolgálatokat tesz nemzetének a zsarnokuralom gyűlölt korszakában.

E hatásokon érlelődött Jókai tehetsége, ezekből nyert anyagot, eszmét regényeihez. Természetes, hogy erős nemzeti érzésébe fájának nagy tusái markoltak legmélyebben s ez az oka, hogy legtöbb regénye, a jók kivétel nélkül, át vannak hatva a honszerelme melegével.

Garzó Béla dr.

VILÁG URA.

14

Regény. Irta Verne Gyula. Fordította Gábor Andor

Most ugyan mi lesz e kaland folytatása és legfőképpen, személyemet illetőleg, mi lesz a vége?

Mondottam, hogy midőn különösen mély álmom véget ért, a *Rémület* mintha teljes nyugalomban lett volna. De nem tévedhettem: bármily módon nyilatkozott volna meg a mozgás, éreznem kellett volna, még akkor is, ha a levegőben lebegünk.

Főlébredvén, fülkémbe találtam magam,

ahová úgy zártak be, hogy nem is tudtam felőle, — ami a *Rémületen* töltött első éjszakán történt.

Az volt most a kérdés, vajjon föl engednek-e mennem a földéltre, miután a gépezet már a földön áll.

Megpróbáltam fölemelni a födelet, de nem nyílt ki.

— Ejnye, — szóltam magamban, — talán vissza sem adják szabadságomat, míg a *Rémület* nem repül vagy úszik újra?

Mert csakugyan e két körülmény zárta ki csupán teljesen a szökés minden lehetőségét.

Megérthetik tehát türelmetlenségemet, nyugtalanságomat, mellyel szorongva vártam, meddig tart ez a szárazföldi tartózkodás.

Mindössze tíz percig kellett talán várnom. Hirtelen zajt hallottam a földéltre. A födelet kívülről felnyitották. A világosságnak és levegőnek egész özöne áradt fülkémbe.

Egy szökéssel kinn termettem a földéltre, rendes helyemen.

Szemem egy pillantással bejárt mindent, amit látnom lehetett.

A *Rémület*, amint gondoltam is, valóban szilárd talajon állt, egy körülbelül ezeröttszáz-ezer nyolcszáz láb átmérőjű medencében. Sárgás homokréteg takarta egész területét, melyen egyetlen fücsomó sem sarjadt.

A medence csaknem szabályosan ovális-alakú volt, nagyobbik átmérője észak-dél irányban felelt. Ami szikla-keretét illeti, nem tudtam, mi a magassága s miféle szirtek alkotják felső gerincét? Lehetetlen volt megítélnem. Felettünk sűrű ködtömegek lebegtek, melyeket a napsugár még nem űzhetett szét. Néhány szelesebb párcsik a medence homokos fenekéig csüggött alá. Bizonyára még csak a reggeli órákban lehettünk s ez a köd szét fog majd foszlani.

Igaz, úgy éreztem, hogy elég hideg hőmérséklet uralkodott ebben a medencében, noha augusztus elseje volt már. Ebből azt következtettem, hogy a medence az Új-világnak valamely magas fekvő vidékén lehet. De melyiken? Lehetetlen még csak hozzávetőleg is megállapítani. Mindenesetre bizonyos annyi, hogy bármi gyorsan haladtunk is, a repülő gépnek nem volt elég ideje az Atlanti- vagy a Csendes-óceán átszelésére s a Niagaráról való távozásunk óta körülbelül tizenkét óránál több el nem telhetett.

E pillanatban a kapitány egy üregből lépett ki, melyet valószínűleg ők törtek itt e ködös medence falában.

Néha-néha a ködön át nagy madarak körvonalai tűntek fel. Rekedt kiáltásuk meg-megzavarta a mély csendet. S ki tudja, nem rémültek-e meg e rettentő szárnyú szörnyeteg megérkezésétől, mellyel sem erőre, sem gyorsaságra nem mérközhettek?

Így minden körülmény arra a feltevésre jutott, hogy e helyre szokott a Világ Ura visszavonulni, mikor csodálatos utazásai véget értek.

Ez volt az automobil kocsiszine, a hajó kikötője, a repülő gép fészke.

És a *Rémület* mozdulatlanul állt most a medence közepén.

Végre pontosan megszemlélhettem s úgy látszott, eszük ágában sincs, hogy ebben akadályozzaanak. Tény, hogy a kapitány éppen úgy nem törődött velem most sem, mint mindeideig. Két társa hozzálépett. Azután mindhárman eltűntek az üregben, melyről szólottam. Megnézhettem tehát a járóművet — kívülről legálább. Ami belső részét illeti, valószínű, hogy a feltevésekre kell ezután is szorítkoznom.

Az ék fülkém fedelét kivéve a többi valamennyi zárva volt és hasztalan próbáltam kinyitni őket. Legérdekesebb lett volna megtudnom: mily motor hajtja a *Rémület*-et folyton változó alakulataiban?

A földre ugrottam s volt bőven időm rá, hogy az első vizsgálódást végbevigyem.

Az egész készülék orsó alakú volt, elől élesebb, mint hátul, teste alumíniumból épült, szárnyai oly anyagból készültek, melyet nem ismertem. Négy két láb átmérőjű kereken nyugodott, melyek talpát igen vastag gummi vette körül, hogy bármily gyorsaság mellett is sima gördülést biztosítson neki. A kerekék küllői kiindulási pontjuktól kezdve homorodva szélesedtek, tehát ha a *Rémület* vizen vagy víz alatt úszott, gyorsították menetét.

De nem e kerekék voltak fő hajtókészülékei. Farának két oldalán hosszában Parson-féle turbinák voltak megerősítve. Óriási sebességgel forgattatván a gépezet által, a víz hátratólásával taszították a hajót előre, sőt azt kérdeztem magamban, vajjon a levegőben való szárnyalás alkalmával is nem voltak-e hasznára a készüléknek?

Mindenesetre azt, hogy a készülék a légben lebeghetett és mozoghatott, hatalmas szárnyainak köszönte, melyek bevonva, nyugalmi állapotban két hosszanti dudort képeztek törzsén. Tehát a feltaláló azt a rendszert alkalmazta, melynek jelszava, hogy a repülő gép súlyosabb legyen, mint a levegő — s ez a rendszer tette lehetővé, hogy a levegőben talán a leghatalmasabb madaraknál is gyorsabban repülhessen.

Az erő pedig, mely e háromféle mozgató-szerkezetet hajtotta, ismétlem, elektromosság volt, csakis elektromosság lehetett. De mily forrásból merítették akkumulátorai? Volt valahol egy elektromos erő előállító hely, ahol az akkumulátorok töltése történt? Az e célt szolgáló dinamók itt a medencében működének?

Vizsgálódásom eredménye tehát csak annyi volt, hogy a készülék kerekék, turbinák, szárnyak segítségével mozog, de semmit sem tudhatam meg afelől, milyen szerkezete van s mily erők tartják működésben? De igaz: mi hasznát vettem volna annak, ha fel is derítem e kérdéseket? Értékesítésükhöz okvetlenül szükséges, hogy szabaddá legyek s azok után, amiket már

tudtam, — bármily csekélység volt is ez aránylag — a Világ Ura bizonyára nem adja vissza szabadságomat!

Még hátra volt a szökés lehetősége.

De vajjon kínálkoz-e még erre alkalom? S ha utazásai közben el nem hagyhatom a *Rémület*-et, innen, e medencéből szabadulhatok-e?

Mindenesetre az első megoldandó kérdés ez volna: hol fekszik e medence? Hol szállott le tulajdonképpen a repülő gép? Mily közlekedés nyílik innen a környező vidékre? Van-e kijárása e sziklaövnök? Csak repülő géppel lehet-e falai közé eljutni? Az Egyesült-Államok mely részén vagyunk?

Határozottan áll, hogy bármily gyors repülés-sel is, lehetetlen volt a *Rémület*-nek — feltéve, hogy tegnap indult légi útjára — elhagynia Amerikát, vagy az Ó-világból az Új-világba átérnie. Nem legokosabb-e mindössze néhány száz mérföldnyire becsülni az utat, melyet az éj folyamán megtett?

Volt ugyan egy föltevés, mely néha-néha eszembe ötlött s megérdemelte, hogy foglalkozzam vele, ha el nem is fogadom mindjárt. Miért ne volna a *Rémület* rejtékelye a Great-Eyry éppen? Hiszen ez a repülő gép a legnagyobb könnyedséggel behatolhatott medencéjébe. Amit a sasok, a keselyűk megtettek, miért ne tehetne volna meg azt egy repülő gép? Nem nyújtott-e ez a megközelíthetetlen zűg oly titkos rejtéket, melyet rendőrségünk föl nem fedezhetett s amelyben a Világ Ura elfoghatatlannak tartotta magát? S különben Niagara-Falls és a Kék-hegyek e lánc között nem nagyobb a távolság négyszázötven mérföldnél s a *Rémület* ezt igen könnyen átrepülhette tizenkét óra alatt!

Igen! Ez a gondolat lassankint megragadt agyamban valamennyi másik közül! S így az a kapcsolat, melyet nem értettem meg a Great-Eyry és a nagy kezdőbetűs levél írója között: szintén magyarázatát leli. És a fenyegetés is, mellyel az esetre illet, ha kísérletemet megújítom . . . S a kémkedés, mellyel egy ideig körülvetek . . . S azok a tünemények, melyeknek a Great-Eyry színtere volt, vajjon szintén nem a *Rémület*-nek tulajdoníthatók-e valamely oly oknál fogva, melyet egyelőre még nem ismerek?

Igen! Igen! A Great-Eyry! A Great-Eyry ez! S ha akkor lehetetlen volt eljutnom medencéjébe, vajjon most lehetetlen-e távoznom belőle más módon, mint a repülő gép fedélzetén?

Ah! Majd ha szétfoszlik a köd, talán föl ismerem? Talán valósággá változik ez a föltevés?

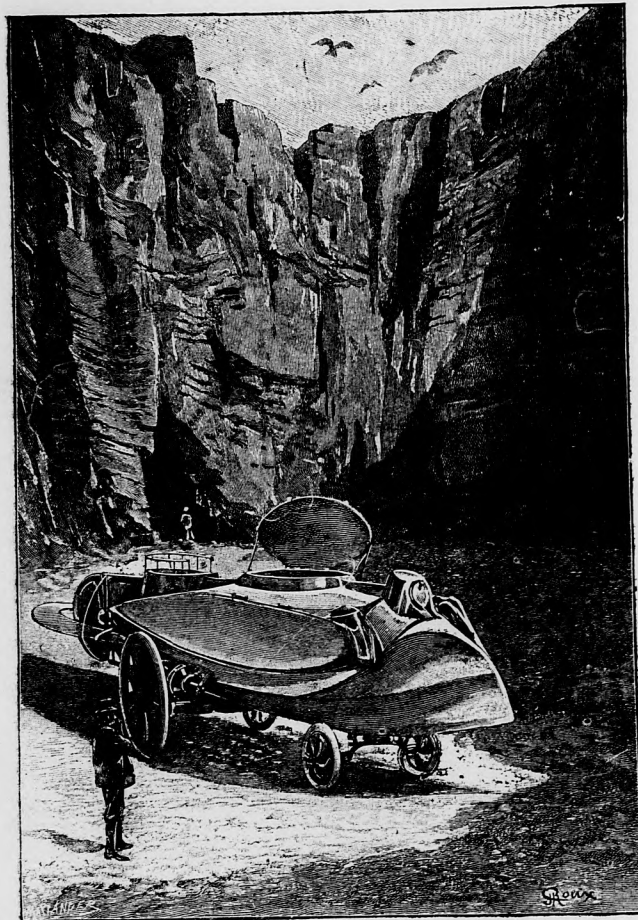
Közben pedig, míg szabad volt járnom-kelnem, mert a kapitány és társai nem törődtek velem, megkerültem a medence belső falát.

Mert ekkor mindhárman az ovál északi részén fekvő barlangban tartózkodtak, körutamat a déli félen kezdtem meg.

A fal mellé mentem, melybe számos mélyedés nyílt. Felettük simán meredtek az oldal-

falak, melyek ugyanazon kőzetből valók, mint az Alleghany-hegység egész láncolata. Mily magas e falazat s felül milyen forma, azt még nem láthattam a ködtől s várnom kellett, míg a szellő és a napsugár azt szétoszlátja.

Az üregek mélyét csak a bejárásukon beszűrődő fény világította meg. Bennük mindenféle töredék holmi hevert, fadarabok, száraz fűcsomók. Egyikben még meglátszottak a kapitány és két társa léptének nyomai a homokon.

A RÉMÜLET A GREAT EYRY MEDENCÉJÉBEN.

Ők hárman egyébiránt nem mutatkoztak; úgy látszik, sürgős dologgal foglalkoztak abban az üregben, mely előtt több csomag volt a földre téve. Vajjon e csomagokat a *Rémületre* akarják vinni s így ez előkészületet jelentene e rejtekhely végleges elhagyására?

Befejezve körútam, egy félóra múltán a medence közepére tértem vissza. Itt-ott kihült hamúnak hosszú halmai heverték, melyeket az idő fehérré tett, megszenesedett gerendák maradványai, néhány olyan farészlet, melyen még ott volt a vasalás, továbbá ércszerkezetek, melyeket a tűz meggörbitett, — mintha az egész

valamely tűz által elpusztított gépezet romja lett volna.

Kétségtelen, hogy nem is túlságosan régen e medencében nagy tűz pusztított, mely vagy szántsándékkal gyújtott, vagy véletlenségből gyúladt. Lehetetlen volt össze nem kapesolnom e tüzet a Great-Eyryn észlelt tünetekkel: lángokkal, melyek a sziklaöv fölött megjelentek, a levegőben bűgő hangokkal, melyek annyira megrémítették e kerület földmivelőit, Pleasant-Garden és Morganton lakosait. De mi lehetett az, amit a kapitány elégetett s miért kellett elégetnie?

E pillanatban a szellő erősebben neki lendült kelet felől. Az ég hirtelen kibontakozott a ködfátyolból. A sziklaövet fény öntötte el, melyet a láthatár és zenit közt félúton járó nap árasztott.

Felkiáltottam.

A sziklák gerince körülbelül száz lábnyi magasságban emelkedett. És a keleti oldalon szemembe ötlött az a jellegzetes körvonalú szikla: a sasalakú.

Az volt ez, melyet megjegyeztünk magunknak Smith Eliás meg én, mikor a Great-Eyryt megmáztuk.

Tehát semmi kétség!

Az elmúlt éjszakán a repülő gép az Erie-tó és Észak-Karolina között elnyúló távolságot járta be. A Great-Eyry medencéjében nyugodott tehát a készülék. A Great-Eyry volt tehát az a méltó fészek, melyben a feltalálója lángesze által megalkotott hatalmas, óriási madár kiválasztott s melynek áttörhetetlen falai közé csak ő juthatott be! S ki tudja, nem fedezett-e föl az üregek valamelyikében földalatti utat, melyen át elhagyhatta a Great-Eyryt, hogy a *Rémület* esetleg ott is maradt?

Így tehát mindennek teljesen nyitjára bukkantam! Így lett világossá a Great-Eyryről keltezett első levél, mely halállal fenyegetett.

S ha akkor behatolunk a medencébe, ki tudja, nem fedezzük-e fel a Világ Ura titkait, mielőtt még minden emberi hatalommal dacolni tudott?

Csak álltam ott, a kőből formált sasra meresztvén szemem, élénk izgalommal lelkemben. S megkérdeztem önmagamtól: nem kell-e mindent megkísérlelnem e készülék tönkretételére, mielőtt még útnak indulhatna a nagy világba? Lépéseket hallottam csikorogni.

Megfordultam.

A kapitány hozzám lépett s előttem megállva szemembe nézett.

Nem tudtam elfojtani felbuzgó érzésemet és így kiáltottam fel:

— A Great-Eyry! A Great-Eyry!

— Igen az! Strock felügyelő úr!

— És ön: a Világ Ura?

— Igen, ura e világnak, melynek bebizonyítottam már, hogy leghatalmasabb embere vagyok.

— Ön?! — kérdeztem tőle a legnagyobb csodálkozással.

— Én! — felelte s gögősen kiegyenesedett. — Én... Robur... a Hódító Robur!

XVI.

A Hódító Robur.

Alacsony termetű ember, szinte mértanilag szögletes, úgy, hogy törzse szabályos trapéz képezett, melynek párhuzamos hosszabb oldala: a vállak vonala. E vonalra izmos nyak által hatalmas fej illeszkedett. Szemeit a legcsekélyebb izgalom lángolóra gyújtotta és fölöttük folyton rinceba vonva a szemöldök-izom, ami nagy erély jele. Rövid, kissé göndör, csaknem fémfényű haj, mely hasonlított egy csomó drótsörtéhez. Széles mell, amely mint kovács-fújtató emelkedett és esett. Karja, lába, keze méltó volt a pompás törzshöz. Bajuszt, barkót nem viselt, csak sűrű amerikai körszakállt, ami szabadon hagyta állát, melynek kapocs-csontjaiban irtózatossá erő lakhatott.

Ez volt ennek a különös embernek arcképe, melyet az Egyesült-Államok valamennyi újsága kiadott az 18** év júniusának tizenharmadikán, vagyis a philadelphiai Weldon-Institutban való szenzációs megjelenését követő napon.

S a Hódító Robur most megmondta nekem: ki ő, hatalmas nevét fenyegetés gyanánt hangoztatván előttem, itt, a Great-Eyry medencéjében.

Röviden el kell mondanom azon eseményeket, melyek az egész világ figyelmét Roburra irányították annak idején.* Azokból folynak e csodálatos kaland következményei, melyek végső kibonyolódása kívül esett az emberi előrelátáson.

Junius tizenkettedikén délután gyűlést tartott a Weldon-Institut, Prudent bácsi elnöklete alatt, aki Pennsylvánia fővárosának egyik legfontosabb személyisége volt. E társaság titkára: Phil Evans, szintén előkelő szerepet játszott Philadelphiában. A kormányozható léggömb nagy kérdését tárgyalta. Az intéző bizottság vezetése alatt negyven-ezer köbméter űrtartalmú léggömböt készítettek, melynek *Go a head* volt a neve. Vizszintes irányban való előrehajtását egy dinamónak kellett végezni, mely könnyű s egyszersmind nagyerejű lévén, a legjobb eredményeket várták tőle. A dinamónak egy csavart kellett forgatnia. De hová erősítsék ezt a csavart: a naszád elejére, mint némelyek akarták, vagy hátuljára, mint mások óhajtották?

Ez a kérdés még nem nyert elintézését. Az intézet tagjai két pártra szakadtak. S a vita oly

* Lásd: *A Hódító Robur*. Irta Verne Gyula. Franklin-Társulat kiadása.

élenkké lett, hogy a Weldon-Institut néhány hevesebb vérű vitázója már csaknem ököltre ment, mikor a legnagyobb zajongás közepette egy idegen kért bebocsáttatást az ülésterembe.

Azt mondta: Robur a neve.

Szót kért, mire csend támadt és az idegen beszélni kezdett. Nyíltan állást foglalt a kormányozható léggömb dolgában s kijelentette, hogy miután az ember urává lett a tengernek vitorlával, kerekessel lapáttal vagy csavarral mozgatott hajói által, ezek után csak úgy válhat a légkörnek is urává, ha a levegőnél súlyosabb szerkezetet alkalmaz, mert csakis így mozoghat odafenn teljesen szabadon.

Örökös küzdelem folyt a léggömb és a repülő gép kérdésében mindaddig.

És e gyűlésen, ahol túlsúlyban voltak a levegőnél könnyebb szerkezetnek, a léggömbnek hívei, oly heves ellentmondást váltott ki Robur — akinek gúnyolódó ellenfelei adták ott a «Hódító» melléknevet, — hogy el kellett hagynia a termet. (Folyt. köv.)

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Állatvédelem—Embervédelem címmel ügyes dolgozat jelent meg *Krump Miklóstól*. A füzetke szerzője gazdag tapasztalatok és nagy olvasottság alapján ismerteti az állatvédő egyesületek céljait. Főképpen az állatvédelmi eszméknek az ifjúságra való erkölcsnemesítő hatását bizonyítja számos példával és kimutatja, hogy az állatvédelem az embervédelemmel karöltve jár. A füzet Grimm Gusztáv kiadásában jelent meg. Ára 30 fillér.

FEJTÖRŐ.

Természettudományi kérdés:

Mi a magyar és tudományos neve annak az egy-sziklevelűek közé tartozó növénynek, melynek lörzsét ha megszúrjuk, sárgaszínű folyadék szivárog ki belőle? Hol e növény hazája? (H. Nagy Jenő.)

Irodalomtörténelmi kérdés:

Tinódi Sebestyén melyik históriás énekében őrzött meg egy középkori magyar mondát? Ki a monda hőse? (H. Nagy Jenő.)

Képrejtvény:

Kocka-rejtvény.

A	A	A	A	Magyarországi város.
A	D	D	É	Növény.
O	P	P	R	Volt erdélyi fejedelem.
R	R	R	U	Vándor madár.

Megfejtési határidő 1905 szeptember 10.

21 számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Vegytani kérdés: A fenol (karbolsav). **Történelmi kérdés:** Anthari. **Számtani kérdés:** Vásárolt 5 birsalmát, 5 barackot, 10 körtét és 80 almát. **Képrejtvény:** A levegőben a pacsirták dalolnak, lábainknál a gyöngyvirág nyílik.

Helyesen fejtették meg: Thirring Gusztáv, Breuer Lajos, Binder Elemér, ifj. Zurányi Gyula, ifj. Issekutz Aurél, Pálits Emil, Karácsony Sándor, Tauber Ervin, Milutinovits Corinna, Kempfner Kálmán, Kállai Sándor, Rotter Mór, Gerber Sándor, Thury Endre, Weiser János, Grosz Béla, Zsoldos Károly, Witz János, Pálmai Lajos, Ebner Lajos, Degeller Károly, Púry János, Rebensaft Jenő, Láng Róbert, Fenyves Ottó, Práger Aladár, Droppa Sándor, Slavkovszky János, Fekete Gusztáv, Sebestyén Győző, Vadász Imre, Szarvas László, Somlyó Mór, Rákosi Róbert, Rácz Sándor, Bauer Adolf, Karvaly Sándor, Schwartz Károly, Verő Gizi, Friedmann Béla, Elek Tibor, Mattanovich Csaba, Spiller Gyula, Hutter Kálmán, Morberger Gyula, Kohn Lajos, Eckerdt Elek, Schletter Ödön, Pollák Jenő, Reiner Pál, Kreiszel Géza.

A kitűzött könyvjutalmat (Deli: Bácsy Jakab) Pálits Emil újvidéki előfizetőnk (Petőfi-utca 55. sz.) nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

W. F. (Török-Szent-Miklós). A tengerészeti akadémiába 14-ik évet betöltött s négy gimnáziumot, reált vagy polgárit végzett ifjakat vesznek föl. A folyamodványt augusztus 25-ig a kereskedelmi miniszterhez kell intézni, ha az illető fél ingyenes helyre folyamodik. A folyamodványhoz kell keresztlevél, honossági, iskolai, orvosi, vagyontalansági bizonyítvány. A növendék felvételi vizsgát tesz le. Ez az iskola Fiumében van. — A pólai matróz iskolába felveszik a 15 éves, de 17 évet meg nem haladott ifjakat, a felvételtől való kérvény bélyegmentes és «Hafen Admiralat in Pola» címen küldendő el. Az illetők két évig tanulnak és ezalatt teljes ellátásban részesülnek. Fokozatosan lépnek elő altisztekké. Hogy fölvegyék, elég ha csak az elemi iskolákat elvégezte. — **S. M.** (Devecser). Ha fia a hat elemi iskolát sikerrel elvégezte, úgy azt ajánljuk, írassa be a polgári iskolába. Felvételi vizsgálatlalt felveszik a 3-dik polgáriba, felvételi vizsgálat nélkül pedig a 2-ik osztályba. Négy polgáriról szóló bizonyítvánnyal azután az ipariskolába iratkozhatnak be. — **B. J.** (Tiszasüly). Itt írjuk meg két budapesti szénsavgyár címét: dr. Mandler H. és W. (VI. ker., Lőportár-utca 11.) és Magyar Szénsavipar-Társaság (IX., Soroksári-út 96.). — **B. M.** (Búcsatelep). Legközelebb arról is írunk cikket. — **F. G.** (Bácsalmás). 1. Aki a budapesti vagy kolozsvári tudomány egyetem bölcsészeti karán a négyéves tanfolyamot elvégezte s doktori szigorlatot tett, az lehet múzeumi könyvtáros, levéltáros, tanfelügyelő és főigazgató. Semmi tanári állásra nincs képesítve, csak jogot szerez arra, hogy három évi tudományos és irodalmi működés után egyetemi magántanári vizsgálatot tehesen. 2. Egyetemi magántanári képesítést csak az nyerhet, aki valamely nyomtatásban megjelent, önálló és szigorúan tudományos dolgozattal bizonyítja, hogy az egyetem valamelyik karához tartozó tudományok egész körére kiterjedő ismeretei mellett, a tudomány önálló művelésére képes és a kitől várható, hogy a tudomány s a felső oktatás terén hasznos tevékenységet fog kifejteni. 3. Egyetemi tanár lehet mindenki, aki valamely tudományos szakban kiváló eredményeket ért el, s akit az egyetem tanácsának javaslatára a király egyetemi tanárrá kinevez. Rendesen egyetemi magántanárokat neveznek ki tanárrá. De miért érdekel ez téged

olyan nagyon, mikor még a gimnáziumnak is adósa vagy még vagy három esztendővel? — **M. Gy.** (Pozsony). Reméljük, már megkaptad. Ha esetleg még nem volna birtokodban, írd a Franklin-Társulat könyvkiadóhivatalának, az kéreseedet teljesíti. — **R. P.** (Nagy-Maros). Már sokszor megüzentük, hogy a közlésre szánt rejtvények mindegyikét külön darab papírosra kell írni; a kockarejtvényt ezúttal kivételesen a közölhetők közé soroztuk. — **T. E.** (Rákospalota). 1. Újpesten az idén új gimnázium nyílik meg; ez évben csak első osztálya lesz az intézetnek, melyet nem az állam, hanem a község állított fel. Neked továbbra is Budapestre kell tehát jönnöd, de öcséd az újpesti gimnáziumba iratkozhatik be. 2. A Franklin-féle *Remekítők* éppen megfelel annak a célnak; ebben a kiadásban a magyar irodalom legjelesebb költőinek legértékesebb termékeit olvashatjuk jó szövegkiadásban, kitűnő tájékoztató bevezetésekkel. A gyűjtemény kiadói között szerepelnek: Gyulai, Beöthy, Heinrich, Riedl, Széchy, Négyessy, Endrődi stb. Írd a Franklin-Társulat könyvkiadóhivatalának, az szívesen küld tájékoztató értesítőt. — **B. L.** (Budapest). 1. Rejtvényeid közül válogatunk 2. Lapda. 3. Kivánságotat teljesítjük. — **R. P.** (Nagy-Maros). 1. Rejtvényed nem közölhető. 2. A megfejtést későn küldted be. — **Ifj. Z. Gy.** Te sem küldted be idejekorán a megfejtéseket s így természetesen neved sincs a megfejtők között. — **Ifj. B. B.** (Ó-Léc). Középiskolai növendék — akár nyilvános, akár magántanuló, — nem léphet be semmiféle egyesületbe.

ISKOLAI SZÓTÁRAK.

Latin	<i>Szöke A. és Schmidt A. dr.</i> Latin-magyar és Magyar-latin szótár. Egy-egy rész füzve 2 kor. 80 fill. A két rész egy vászonkötésben 7 kor.
Görög	<i>Lévay I. és Vida A.</i> Görög-magyar és Magyar-görög szótár. Egy-egy rész füzve 4 kor. A két rész egy vászonkötésben 9 kor.
Német	<i>Simonyi Zs. és Balassa J.</i> Magyar-német és Német-magyar szótár. Egy-egy rész vászonkötésben 3 kor. 50 fill.
Franczia	<i>Thibaut M. A.</i> Francia-magyar és Magyar-francia szótár. Két kötet 4 kor. 80 fill. A két kötet egy félbörkötésben 6 kor.
Angol	<i>Bizonfy Ferencz.</i> Magyar-angol szótár 4 kor. Félbörkötésben 5 kor 60 fill.
Olasz	<i>Kőrösi Sándor.</i> Olasz-magyar és Magyar-olasz szótár. Sajtó alatt.
Román	<i>Ghertie János.</i> Román-magyar és Magyar-román szótár. I. Magyar-román rész. Sajtó alatt. II. Román-magyar rész 6 kor.

Kaphatók minden könyvkereskedésben és a **LAMPEL R. könyvkereskedése** (WODIANER P. és FIAI) részvény-társaságnál. Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. szám.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám
Égész évre ... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	<i>Kéziratokat nem adunk vissza.</i>
<i>Megjelenik minden vasárnap.</i>		

AZ ISKOLAÉV KEZDETÉN.

Itt vagyunk újra a régi falak között, melyeket ezelőtt két hónappal hagytunk el; mikor elhagytuk, egy évnek munkája tette szükségessé a pihenést, most egy kezdődő év várja tőlünk a munkát. A pihenés küszöbén öröm szállotta meg szívünket, a munkának kezdetén buzgóság lépjen az öröm helyébe. Amiképpen számot vetettünk magunkkal a munkának befejezése után, azonképpen számot kell vetnünk a munkának kezdetén; akkor az eredményt vizsgáltuk, most a munka beosztásán elmélkedjünk s gondoljunk a célra, melyet magunknak kitűztünk. Képzeltető-e józan ember, aki céltalanul megy neki valamely munkának? Lehet-e eredményre számítani ott, ahol kényszer és parancs végeztesíti a munkát s nem önként megnyilatkozó kedv, a munkának igaz szeretete, a cél iránt való nemes lelkesedés?

Láttuk és látjuk napról-napra abban a kis körben is, amelyben mi mozgunk, hogy minő verejtékes munka árán szerzi meg a családapa a mindennapi kenyeret; halljuk a panaszt s bár még nem ismerjük a gondot a maga elriasztó komorságában, de van róla sejtelmünk s ha van érző szívünk, együtt érezünk azokkal, akik hozzánk oly közel állanak s az az elhatározás gyökereződik meg bennünk, hogy ebből a munkából kikérjük a magunk részét, hogy a panaszt elnémissuk, a gondnak a rémét elriasszuk. Ez nekünk kötelességünk s ha a szeretet forrásából merítünk, midőn ezt a kötelességet teljesítjük, akkor edessé válik a kötelesség, melytől visszariadni nem fogunk.

A szülők iránt való szeretet buzduljon fel bennünk a leghathatósabb, mert ennek a sze-

retetnek méltányoló elismerése különbözteti meg az eszes embert az oktalan állattól. Ez a szeretet ad nekünk erőt, ad kedvet, küzdet le velünk minden akadályt, ha a magunk szeretete nem áll szemben vele. Ámde akinél ez így van, vegye fontolóra a maga gyámoltalanságát: mi történnék vele, ha a gyámolító kéz nem támogatná, ha neki magának kellene a mindennapi élet kenyérgondjával szembe néznie s nem várná készen mindaz, amire napról-napra szüksége van? Ha nem volna része abban a szeretetben, mely nélkül az élet szomorú: a vigasztaló szó, a buzdítás, a figyelem, a gondoskodás, az elismerés; ha mindenütt rideg közöny fogadná, ha az irgalom kenyerét sós könnyel kellene öntöznie? A magaszereget idétlensége nem kiáltó-e, ha a magunk elhetetlenségére gondolunk? Vajjon nem kell-e áldó szeretettel, mélységes hálaérzettel azokhoz simúlunk, akik érettünk dolgoznak s nem kell a reánk váró munkát édes örömmel elvégeznünk, ha tudjuk azt, hogy ennek a munkának tisztességes elvégzésével azoknak a fáradozását jutalmazzuk meg, akik a szeretet adóján kívül tőlünk egyebet nem várnak?

És szálljon meg minket a munka szeretete is, mert ez nem képzeltetés, nem falra festett kép. Van öröm magában a munkában is, aki ennek tudatára nem jut, az sajnálandó lény. Csakhogy elmélyedés, igazi munkásság kell hozzá. Nem elég a kezdeten való szertelen buzgóság, hanem a kitartás. Mikor az építész a házat építi s a napszámosok hordják a köveket, téglákat, keverik a homokot és meszet, az ormótlan állványok elfedik az épülőfélben levő házat: a műépítő látja készen, látja a lelkeszemeivel, nem mint a napszámos, kinek az csupán a rendeltetése, hogy a nagy épület köveit, tégláit hordja; nekünk is,